

Šolske novice.

Iz logatskega šolskega okraja. Dne 8. p. m. zborovali so učitelji in učiteljice tega okraja v Planini v gosp. Lavričevij gostilni. Dvorana bila je ozaljšana s podobo presvetlega cesarja in s zastavami.

Gosp. nadzornik si je izvolil za svojega namestnika gosp. Ivana Poženel-a, a zapisnikarjem bila sta voljena *per acclam.* gg. Žebre in Kleč. Gosp. nadzornik otvori zborovanje s prav prijaznim ogovorom, pozdravi navzoče učitelje in učiteljice, ter se jim zahvaljuje za obilno udeležitev, ker v tem se pozna, da radi darujejo vse svoje moči v prid šolstva.

Ker je bil g. c. k. okrajni glavar zadržan radi opravkov, počastil je zbor sè svojo navzočnostjo g. c. k. okrajni komisar.

Z napredkom tukajšnih šol bil je g. nadzornik sploh zadovoljen, omenjal je le nekatere male pomanjkljivosti, katere je pri nadzorovanju zapazil; potem pa jame govoriti o vredbi, potrebi in koristi šolskih vrtov jako, jako obširno. Rekel je, da povprečno merijo tukajšni šolski vrtovi kacic 600 □ m. in da nekateri zadostujejo deloma šolskim namenom, a drugi zopet ne. Vrt naj bode z živim plotom ograjen, ne pa z visokim zidom, gredice naj bodo, ako je le mogoče, lepo okroglasto in okusno narejene in izpeljane, ne prevelike, ker šolski vrt je le podučevalni, poskuševalni in uzrejevalni prostor, nikakor pa ne za druge reči, katere niso mladeži v poduk. Otroci naj opravljajo na vrtu o priličnem času lahke njim primerne dela, gredice snažijo in zaljšajo ali lepsajo, pota popravljajo; dejansko naj se toraj vadijo na lepoto, snažnost, natančnost, okusnost in varčnost. Vadijo naj se praktično uzrejevati in pridelovati vsakovrstnih rastlin za dom in za obrt kakor, cerealij in sočivja, predivnatih in okopavanih; pa tudi strupene rastline naj bi bile v katem kotičku na šol. vrtu, da se jih otroci uče spoznavati.

Deklice naj prideljujejo posebno kuhinjske rastline, potem cvetice in naj skrbé sploh za snažnost in olepšavo vrtov. Na vrtu naj bode tudi voda, če že ne drugače, vsaj v kaki kadi. Sadjerejo naj otroci pod vodstvom učitelja sami opravljajo, dekllice naj sade in sejejo semena v gredice, dečki naj pa iz pešek izrastle divjake presajajo, zlahnijo itd. Na vsacem vrtu naj bode tudi čebelnjak s čebelami, da se otroci dejansko vadijo, kako jih je treba oskrbljevati in z njimi ravhati, to je umnega čebelarstva. Čebele naj jim bodo pa tudi v izgled natančnosti in redovnosti, ker vsaka čebela opravlja svoje delo in to brez odloga natančno in lepo, ker so jako marljive in pridne, skrbne in varčne. Rekel je k sklepu svojega govora, na ta način bomo svojo nalogo rešili in namen šolskih vrtov dosegli sebi v čast, šoli in celi soseski pa v korist.

Prvo točko dnevnega reda: »Na kak način bi se uže v ljudski šoli moglo delati zoper ubožanje ljudstva?« je gospdč. Strlè v lepej in gladkej slovenščini v izgled drugim svojim tovarišicam jako dobro rešila. Štediti naj se vadijo otroci, rekla je, koj ko v šolo pridejo pri vsaki reči, štedijo naj pri ročnih delih, ker naj se naj bolj ozira na taka dela, katera so jim v navadnem življenji resnično potrebna, ali pa po okoljsčini kraja, da si s takim delom kaj prislužijo. Otroci naj se privadijo posebno reda in snažnosti, ker snaga je prijateljica ljubega zdravja, ona nas obvaruje marsikateri bolezni, katera bi nam pobrala mnogo novcev. — Govor bil je s pohvalo sprejet.

2. »Je-li ponavljalna šola koristna naprava ali ne?« sta gg. Krmavner in Repič v svojih jedernatih govorih izrekla, da dandanašna po-

navljajna šola v sedanjih razmerah in okoljstinal nikakor ne doseže svojega namena, kar jima tudi ves zbor odobrava.

3. Kedaj in kje je tako zvana koncentracija pri poduku v ljudski šoli na svojem mestu? sta gospdč. Galè in g. Plesko pokazala, da je bila tudi ta točka v strokovnjaskih rokah, a vendar do nikakoršnih sklepov ni prišlo.

Od zadnje učiteljske konference si je okr. učit. bukvarnica omislila in naročila nekaj pedagoških knjig, a vendar jej je še kacij 18 for. v gotovini ostalo.

V stalni in bukvarnični odbor so bili prejšnji udje *per acclam.* voljeni.

Pri točki posamezni nasveti, se oglasi učitelj X. ter nekako tako-le govori: Šolam se tu in tam očita, da narejajo šolske praznike, kakor se jim zdi i. dr. Dneve, ob katerih je postavno praznji dan, je odločilo c. k. deželno šolsko svetovalstvo dne 8. oktobra št. 316/d. sl. s. §. 5. — So pa taki dnevi med letom, ob katerih otroci neredno v šolo prihajajo, kakor n. p. pepelnično sredo, križev teden in vernih duš dan, kako se tačas obnašati učitelju, da se mu ne bode tu pa tam kaj očitalo, naj to določi višja šolska oblast. — Po živahnem razgovoru umakne g. govornik svoj predlog.

(Take stvari se bodo rešile, kedar pride deržavna šolska postava v deržavnem zboru zopet na rešeto. V Ljubljani imajo na vernih duš dan dopoldne prosto; na podlagi prošnje, stavljene pri učiteljski skupščini l. 1879. je dež. šl. svēt to dovolil. Sicer se pa učiteljem ne more drugače reči: Tvoja glava, tvoj svet, ali pa jadikovati sē znanim epigramom: „Deine Mannschaft, junger Wütherich, ist wirklich zu beklagen, wird sie nicht vom Feind, so wird sie sicher vom Korporal geschlagen“. — Sicer pa taka vprašanja kažejo, da si učitelji resno prizadevajo vsestransko spolniti svojo dolžnost. Ur.)

Drugi predlog je bil za vpeljavo Musil-ovih pisank in R. Žumerjevega Abecednika v tukajšne šole, kar se deloma odobri.

Zbor sklene g. nadzornik s trikratnim »slava« in »živijo« Njih Veličanstvu; po dvorani se razlega slava in živijo in na to se zapoje z navdušenim glasom še cesarska himna.

Učiteljska skupščina za mesto Ljubljansko versila se je 23. julija ob napovedani uri. Predsedoval je g. c. kr. nadzornik pl. Gariboldi, podpredsednik mu je bil direktor g. Hrovat. za zapisnikarja sta bila voljena g. Pavlin in gđc. Konšek. G. predsednik pozdravi skupščino in posebej oba nova uda, ki sta v preteklem šolskem letu vstopila med mestno učiteljstvo, g. Pavlina in gđc. Em. Guzelj. Potem prebere uradne dopise med družim, da se je »Cvetnik« poterdil za rabo višim ljudskim šolam ter Abecednik (Žumer-Razinger) po znani premenitvi pismenk; poroča, da si je zopet prizadeval za zboljšanje učnih sob II. mestni deški šoli, za telovadnico dekliski mestni šoli in da bi se šola na Morostu v samostojno predelala. Gledé letošnjega nadzorovanja omeni, da je sploh jako zadovoljen z vsemi, bolj nego pred; tudi z disciplino v šoli, če tudi ne tako zeló — zunaj šole n. pr. kepanje, ki je bilo po zimi v uradnem listu očitno grajano; v dosego lepšega vedenja po ulicah meni, naj bi se zunaj nastavili varih — boljši učenci, da bi poročali; tudi zamude naj bi se natanjko kontrolirale, ker se večkrat vidijo šolarji postopati med šolskim časom po mestnih ulicah. — Drugo točko programa sta dotična gospoda in gospodičini dobro rešili; prav premišljeno in določno, so drug drugega podpiraje, po eni strani pokazali koristi, po drugi slabosti poduka v oddelkih, pa so tudi prav

spretno razložili, kako naj učitelj pri takem poduku postopa v posameznih predmetih, da doseže zaželjeni sad; posebno koliko in ktere reči naj obravnava z obema oddelkoma skupno, koliko pa z enim posebej, med tem ko družemu daja tihoma opraviti. Iz vse razprave se razvidi, kar so tudi vsi štirje referenti pripoznali, da prizadeva tak poduk mnogo truda in zahteva spretne moči. Pričujoči so pazno poslušali zanimive razprave in so se v obče vjemali, le poslednji referent, g. Belé, je končno stavil predlog, ki ni vsim ugajal, da bi se v V. razredu ne »alterniralo«, češ, da je treba tu učence bolj poznati, ker so jim posebne nagnjenosti bolj razvite, ktere je treba v daljši razvitek posebej vporabljeni — ta predlog je vzbudil nekoliko debato. (Mi smo tega osobnega mnenja, do so vzroki za V. razred v tej reči zelo enaki, kakor za druge razrede; dober učitelj je povsod dober! Ur.) — Pri tretji točki je vodja Praprotnik zopet nasvetoval, naj se v IV. in V. razredu saj poljubno dovoli III. slovensko-nemška slovnica (t. j. če hočejo otroci za pomoček jo kupiti, da jo smejo, podpiral ga je g. Tomšič, rekoč, da jezikoslovne knjige, ki so za rojene Nemce, ne ugajajo popolnoma za slovenske otroke, tega je prepričan iz skušnje. — Volitve: V bukvarnični odsek se volijo dosednji g. g.: Kokalj, Raktelj in Zumer. Isto tako ostanejo v stalnem odboru prejšnji g. g.: Linhart, Praprotnik, Raktelj in Tomšič. — Seja se konča še pred 11. — Dopoldne je bilo odmenjeno delu, a popoldne pa razvedrilo.

Razne novice.

30 občin izmed 37 v Pincgavu na Solnograškem je prosilo, naj se število poučnih ur za 13- in 14letne otroke pomnoži. — To so pa tako po svetu raztrobili (kdo?), vsak jih pozna, da so Pincgavci prosili za osemletno šolsko dolžnost. — A temu ni tako, otroci pri 13. in 14. letih se niso učili tu in tam ničesa, zastajali so v vsem, vzlasi v kerščanskem nanku, od tod tudi prošnja Pincgavcev. Kaj bode Lienbacher rekel na to? tako vprašajo nekateri. Lienbacher je prav posebno poudarjal, da naj stariši določijo, ali imajo hoditi otroci s 13. in 14. letom v šolo, in pa tudi še to, nihče naj ne izostane iz šole, dokler se ni naučil najpotrebnejših stvari, branja, številjenja in kerščanskega nauka. Otroci naj hodijo do 12. leta v vsakdanjo šolo, in potem še tri leta v nedeljsko, ali če hočete v ponavljajno šolo; v tako imenovanih »cepcevih letih« potrebujejo še najbolj nazora in pouka. Ako je mogoče v teh letih obvarovati mladine samopašnosti, rešena je skoraj za ves čas življenja, ker potem se uže nekoliko zmordri v življenji. Kdor pa prošnjo v Pincgavu tako obrača, da stariši po kmetih želé osemletne šolske dolžnosti v vsakdanji šoli, ta stvar navlašč naopak obrača.

Brezverne državne ljudske šole v Belgiji so le slabo obiskovane. V okraji Antwerpen je hodilo v katoliške začetne šole 63.469, v državne pa le 20.912. Po drugih krajih je ravno tako.

Po ljudskih šolah na Koroškem se slovenski otroci ne smejo učiti slovenski brati, ako ravno ima Koroška 117 slovenskih fará. Za naslednje 4 leta od 1881. do 1884. je sestavljena komisija za izpraševanje ljudskih šol iz 7 moč; razen deželnega nadzornika dr. Gobanca, predsednika imenovani komisiji, nihče ne govori slovenski. — Kaka težava mora biti učitelju, poučevati otroke v tujem jeziku na podlagi tujega jezika. Kakšen more biti vspeh v takih šolah; ni čuda tedaj, ako slovenski otroci ostajejo za svojimi nemškimi tovariši.